

A Conceptual Model of the Supreme Leader's Statements in the Meeting with the Organizers of the Congress Honoring the Martyrs, with an Emphasis on Cultural Transformation

Behnam Rashidzade*¹  | Ali Asghar Nasiri² 

1. Associate Professor of Political Science, Imam Hossein (AS) University, Tehran, Iran.

2. Associate Professor, Department of Islamic Theology, Faculty of Theology and Islamic Studies, University of Shahrood, Shahrood, Iran.

Abstract

The statements of the Supreme Leader in his meeting with the organizers of the Congress Honoring the Martyrs go beyond a symbolic address; they convey strategic guidance on preserving the legacy of the Sacred Defense, strengthening the culture of self-sacrifice, and reproducing the collective memory of society. Despite the importance of these statements, systematic analysis and extraction of their strategic themes have received limited attention in the research literature. This study aims to develop a conceptual model of the Leader's statements in this meeting, examining how ethical, cultural, and identity-based values are transmitted and how they influence the guidance of social actors and the continuity of the culture of sacrifice.

This applied qualitative research employs the grounded theory method, with data collected and analyzed from official transcripts of selected statements using purposive sampling. The findings identify 17 core categories, including strengthening national-religious identity, representing and modeling the conduct of the martyrs, safeguarding the truth of the Sacred Defense, institutionalizing the remembrance of martyrs through memoir writing and documentation, purposeful management and impact of congresses, supporting and honoring the families of martyrs, the role of youth in preserving values, promoting cultural jihad, and providing strategic frameworks for cultural policymaking. The results indicate that the Leader's statements in this meeting play a strategic role in consolidating the culture of sacrifice, offering ethical and identity-based guidance to the younger generation, and reproducing collective memory. These insights can serve as a foundation for designing educational-cultural programs, evaluating the effectiveness of martyr-commemoration congresses, and informing cultural policy. Future research may examine the impact of these messages on audiences and quantitatively assess the outcomes of programs based on these categories.

Article Info

Article type: Research

Received: November 19, 2025

Received in revised from:

December 9, 2025

Accepted: December 25, 2025

Published online: June 20, 2026

Keywords:

Supreme Leader; Statements;
Congress Honoring the Martyrs;
Cultural Transformation; Collective
Memory.

*Corresponding author:

H.bayati@umz.ac.ir



Cite this article: Rashidzade, B. Nasiri, A. A. (2026). A Conceptual Model of the Supreme Leader's Statements in the Meeting with the Organizers of the Congress Honoring the Martyrs, with an Emphasis on Cultural Transformation. *Biquarterly Tarikhname-ye Enghelab*, 8 (1), 113-142. <https://doi.org/10.22034/te.2026.560824.1282>

مدل مفهومی بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا با تأکید بر تحول فرهنگی

بهنام رشیدی زاده* | علی اصغر نصیری^{۱۵}

۱. استادیار گروه علوم سیاسی، پژوهشکده مطالعات سیاسی، پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)، قم، ایران.
۲. استادیار گروه معارف اسلامی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا، فراتر از یک سخنرانی نمادین، حامل رهنمودهای راهبردی در زمینه پاسداشت میراث دفاع مقدس، تثبیت فرهنگ ایثار و بازتولید حافظه جمعی جامعه است. با وجود اهمیت این بیانات، تحلیل نظام‌مند و استخراج مضامین راهبردی آن در ادبیات پژوهشی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. پژوهش حاضر با هدف استخراج مدل مفهومی بیانات رهبر انقلاب در دیدار با دست‌اندرکاران بزرگداشت شهدا و بررسی نحوه انتقال ارزش‌ها و رهنمودهای اخلاقی، فرهنگی و هویتی و تأثیر آن بر هدایت کنشگران و تداوم فرهنگ ایثار انجام شده است. این مطالعه کیفی-کاربردی با استفاده از روش داده‌بنیاد انجام شده و داده‌ها از متون رسمی بیانات منتخب با نمونه‌گیری هدفمند گردآوری و تحلیل شده‌اند. نتایج نشان داد که ۱۷ مقوله محوری شامل تقویت هویت ملی-دینی، بازنامایی و الگوسازی سیره شهدا، حفاظت از حقیقت دفاع مقدس، نهادینه‌سازی یاد شهدا از طریق خاطره‌نویسی و مستندسازی، مدیریت و اثرگذاری هدفمند کنگره‌ها، حمایت و تکریم خانواده‌های شهدا، نقش نسل جوان در پاسداری از ارزش‌ها، ترویج جهاد فرهنگی و چهارچوب‌سازی راهبردی برای سیاست‌گذاری فرهنگی شناسایی شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد بیانات مقام معظم رهبری در این دیدار، کارکردی راهبردی در تثبیت فرهنگ ایثار، هدایت اخلاقی و هویتی نسل جوان و بازتولید حافظه جمعی دارد و می‌تواند مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی-فرهنگی، ارزیابی اثربخشی کنگره‌ها و سیاست‌گذاری فرهنگی فراهم کند. پژوهش‌های آینده می‌توانند تأثیر این پیام‌ها بر مخاطبان و همچنین سنجش کمی نتایج برنامه‌های مبتنی بر این مقولات را مورد بررسی قرار دهند.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۳/۳۰

صفحات: ۱۰۹-۱۳۸

کلیدواژه‌ها:

مقام معظم رهبری، بیانات، کنگره بزرگداشت شهدا، تحول فرهنگی، حافظه جمعی.

* نویسنده مسئول:

behnam.rashidzade@gmail.com



استناد: رشیدی‌زاده، بهنام و نصیری، علی‌اصغر (۱۴۰۵). مدل مفهومی بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا با تأکید بر تحول فرهنگی. دوفصلنامه تاریخ‌نامه انقلاب، ۸(۱)، ۱۰۹-۱۳۸.

<https://doi.org/10.22034/te.2026.560824.1282>

مقدمه

بیانات رهبر انقلاب در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های بزرگداشت شهدا، فراتر از یک گفتار مناسبتی، جایگاه «منابع تربیتی و راهبردی» را در منظومه معنایی جمهوری اسلامی احراز می‌کنند. این سخنان با اتکا بر مفاهیم بنیادینی چون ایثار، مجاهدت، مسئولیت تاریخی و هویت دینی - ملی، چهارچوبی منسجم برای استمرار فرهنگ دفاع مقدس و انتقال ارزش‌های اخلاقی و هویتی به نسل‌های نو فراهم می‌سازند. با وجود تولید ادبیات گسترده در حوزه دفاع مقدس طی چهار دهه اخیر، بخش عمده این پژوهش‌ها به روایت‌های تاریخی، توصیفی یا خاطره‌محور محدود مانده و کمتر به تحلیل ساختارمند محتوای بیانات رهبری در این دیدارها پرداخته‌اند؛ به‌ویژه از منظر اینکه چگونه این بیانات «مضامین تربیتی» را تولید، صورت‌بندی و بازتاب می‌دهند و این مضامین تا چه حد واجد ظرفیت اثرگذاری بر نسل جوان‌اند. این خلأ معرفتی ضرورت پژوهشی تازه‌ای را آشکار می‌سازد؛ پژوهشی که نه صرفاً به تبیین اهمیت شهدا و دفاع مقدس، بلکه به واکاوی «سازوکارهای انتقال ارزش‌ها» در سطح گفتار رهبری و پیامدهای تربیتی - اجتماعی آن معطوف باشد. از آنجا که محتوای این بیانات چندلایه، گسترده و برخوردار از منطق معنایی پیچیده است، طرح پرسش پژوهش باید به گونه‌ای باشد که از چندپارگی جلوگیری کرده و درعین حال تمامی ابعاد اصلی را پوشش دهد. بدین منظور، سؤال اصلی پژوهش به‌صورت واحد و منسجم چنین صورت‌بندی می‌شود: چه مدل مفهومی از بیانات مقام رهبری در دیدار دست‌اندرکاران بزرگداشت شهدا در موضوع انتقال ارزش‌ها و رهنمودهای اخلاقی، فرهنگی و هویتی و تأثیر آن بر هدایت دست‌اندرکاران و تداوم فرهنگ ایثار و به‌طور کلی ایجاد تحول فرهنگی در جامعه به‌ویژه نسل جوان استخراج می‌شود؟

پژوهش حاضر با توجه به کاستی موجود در مطالعات پیشین و برای دستیابی به تحلیلی منظم و مبتنی بر شواهد، از روش «تحلیل داده بنیاد» بهره می‌گیرد تا الگوهای معنایی حاکم بر گفتار رهبری را استخراج، طبقه‌بندی و تفسیر کند. بر بنیاد این فرایند تحلیلی، تبیین خواهد شد که چگونه این بیانات می‌توانند به تقویت تربیت اخلاقی و هویتی نسل جوان و ارتقای سرمایه اجتماعی برآمده از فرهنگ ایثار و شهادت یاری رسانند. بدین سان، پژوهش می‌کوشد خلأ علمی موجود را پُر کرده و چهارچوبی قابل استفاده برای متولیان فرهنگی،

برگزارکنندگان کنگره‌های شهدا و سیاست‌گذاران تربیتی فراهم آورد تا سازوکار انتقال ارزش‌های دفاع مقدس به شکلی هدفمند، مؤثر و مبتنی بر یافته‌های علمی تقویت شود.

۱. پیشینه پژوهش

بیانات رهبر انقلاب در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های بزرگداشت شهدا، افزون بر ارزش معنوی و هویتی خود، حاوی لایه‌های عمیق تربیتی و راهبردی است که می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در بازتولید و ارتقای فرهنگ ایثار و شهادت ایفا کند. این بیانات نه تنها حافظه تاریخی و معنوی جامعه را نسبت به شهدا زنده نگه می‌دارند، بلکه به مثابه یک گفتمان هویت‌ساز، در تقویت بنیان‌های دینی و ملی، ارتقای روحیه از خودگذشتگی و تحکیم سرمایه اجتماعی نقش‌آفرین‌اند. توجه علمی به این گفتارها از آن‌رو اهمیت دارد که بازتولید فرهنگ ایثار و شهادت - به عنوان یکی از عناصر بنیادین سرمایه فرهنگی نظام اسلامی - نیازمند فهم دقیق مضامین کلیدی، سازوکارهای بیانی و دلالت‌های تربیتی موجود در سخنان رهبر انقلاب است. از این منظر، مرور پیشینه پژوهش می‌تواند جایگاه مطالعات گذشته را تبیین، خلأهای موجود را آشکار و ضرورت تحلیل نظام‌مند این بیانات را روشن سازد.

در سال‌های اخیر، پژوهش‌های مختلفی به بررسی ابعاد فرهنگی، اجتماعی و راهبردی فرهنگ ایثار و شهادت پرداخته‌اند. برای نمونه، حمیدی در مقاله «بررسی راهبردهای اجتماعی و سیاسی فرهنگ ایثار و شهادت در توسعه تمدن نوین اسلامی» (۱۴۰۲) با استناد به بیانات رهبر انقلاب، نشان می‌دهد که فرهنگ ایثار و شهادت یکی از مؤلفه‌های راهبردی در پیشبرد تمدن نوین اسلامی است. سلطانی در پژوهش خود با عنوان «نقش فرهنگ ایثار و شهادت در مهندسی فرهنگ اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری» (۱۴۰۲) تأکید می‌کند که حضور این فرهنگ در دانشگاه‌ها بستر مناسبی برای تحقق اقتصاد مقاومتی فراهم می‌آورد. یداللهی نیز در مطالعه‌ای با عنوان «رهیافتی بر راهبردها و اقدامات مدیریتی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت» (۱۴۰۲) مجموعه‌ای از راهبردهای مدیریتی مؤثر را در این زمینه شناسایی کرده است. همچنین شجاعی و یاریاب در پژوهش خود با تمرکز بر «مؤلفه‌های فرهنگ ایثار و شهادت در گفتمان مقاومت با تأکید بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای»

(۱۴۰۳) فرهنگ شهادت‌طلبی را به‌عنوان عنصری کارآمد در پیشبرد اهداف مقاومت معرفی می‌کنند.

مرور این آثار نشان می‌دهد که اگرچه تلاش‌های ارزشمندی در حوزه بازخوانی ابعاد ارزشی و هویتی بیانات رهبر انقلاب درباره شهدا صورت گرفته، اما اغلب این پژوهش‌ها به رویکردهای توصیفی یا تحلیل‌های موضوع‌محور بسنده کرده‌اند و کمتر به واکاوی ساختاری، گفتمانی و به‌ویژه استخراج مدل مفهومی پرداخته‌اند. به‌ویژه، خلای محسوس در استخراج مقولات کلیدی، الگوهای معنایی و سازوکارهای بیانی موجود در این بیانات مشاهده می‌شود.

بر همین اساس، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و روش تحلیل داده بنیاد، می‌کوشد این کاستی را جبران کرده و الگوی دقیق‌تر و نظام‌مندتری از مضامین بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های بزرگداشت شهدا ارائه کند؛ الگویی که بتواند ظرفیت‌های تربیتی، هویتی و اجتماعی نهفته در این بیانات را به‌صورت روشن و قابل استناد تبیین کند.

۲. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و تحلیلی-کیفی است و با هدف شناسایی، تبیین و تحلیل رهنمودهای اخلاقی، تربیتی و فرهنگی رهبر انقلاب در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا انجام می‌شود. اهمیت این تحلیل از آن‌روست که بیانات رهبر انقلاب در این دیدارها، یکی از منسجم‌ترین منابع انتقال ارزش‌های دفاع مقدس، الگوهای اخلاقی و هویتی و سازوکارهای تربیت اجتماعی نسل جوان به شمار می‌آیند. ازاین‌رو، رویکردی لازم است که بتواند لایه‌های معنایی، الگوهای گفتمانی این بیانات را به‌طور نظام‌مند آشکار سازد.

دراین‌راستا، روش تحلیل داده بنیاد^۱ به‌عنوان چهارچوب اصلی پژوهش انتخاب شده است. داده بنیاد زیرمجموعه‌ای از روش‌های کیفی است که با اتکا بر داده‌های تجربی

1. Grounded Theory

و متنی، به استخراج نظریه و صورت‌بندی الگوهای مفهومی می‌پردازد. هدف این روش، تولید مدلی تبیینی برای فرایندها و کنش‌های اجتماعی یا تربیتی است که در دل یک پدیده مشخص حضور دارند. با توجه به آنکه یکی از اهداف اساسی این پژوهش، طراحی مدلی مفهومی از نظام تربیتی و ارزشی موجود در بیانات رهبر انقلاب است، روش داده‌بنیاد به‌طور کامل با ماهیت مطالعه همخوان است.

جامعه پژوهش شامل تمامی بیانات رسمی رهبر انقلاب در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره‌های بزرگداشت شهداست که متون آن‌ها از طریق منابع معتبر - به‌ویژه سایت رسمی مقام معظم رهبری و آرشیوهای مستند منتشرشده - جمع‌آوری شد. برای انتخاب نمونه‌ها، از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد تا دیدارهایی برگزیده شوند که از بیشترین غنای مفهومی، تنوع موضوعی و ظرفیت تربیتی برخوردار بوده و نماینده کامل‌تری از منظومه ارزشی و فرهنگی این بیانات باشند.

جمع‌آوری داده‌ها به‌صورت نظام‌مند از طریق مطالعه و استخراج گزاره‌های اخلاقی، تربیتی و فرهنگی انجام گرفت و کلیه متون گردآوری‌شده در بانک داده پژوهش سامان‌دهی شدند تا فرایند تحلیل با دقت و انسجام صورت گیرد. تحلیل داده‌ها بر اساس طرح نظام‌مند کوربین و استراوس انجام شد که شامل سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی است (استراوس و کربین، ۱۳۹۵، صص ۹۹-۹۷).

در مرحله کدگذاری باز، جملات و مضامین مرتبط با ارزش‌های دفاع مقدس، پاسداشت یاد شهدا، الگوهای اخلاقی و هویتی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تقویت انسجام ملی، به‌صورت مستقل برچسب‌گذاری شدند. این مرحله به استخراج مفاهیم اولیه و تعیین واحدهای معنایی پایه کمک می‌کند. در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیم اولیه در قالب مقولات اصلی دسته‌بندی و روابط میان آن‌ها شناسایی شد تا ساختار معنایی و راهبردی بیانات رهبر انقلاب آشکار شود. سپس در مرحله کدگذاری انتخابی، هسته مرکزی تحلیل و مدل نظری پژوهش تثبیت گردید و الگوی نهایی شامل عناصر تربیتی، اخلاقی و هویتی بیانات ایشان صورت‌بندی شد.

کاربست این فرایند سه مرحله‌ای امکان می‌دهد که پژوهش از سطح توصیف فراتر رفته و به درکی عمیق و استنباطی از پیام‌ها، منطق گفتمان و ظرفیت‌های تربیتی بیانات رهبر

انقلاب دست یابد. به این ترتیب، پژوهش حاضر می‌کوشد با اتکا بر روش داده‌بنیاد و تحلیل کیفی دقیق، مدلی نظری و قابل اتکا از نظام تربیتی- فرهنگی موجود در این بیانات ارائه دهد؛ مدلی که بتواند مبنایی برای برنامه‌ریزی فرهنگی، تربیتی و هویتی مرتبط با بزرگداشت شهدا قرار گیرد.

۳. یافته‌ها

تحلیل مستند و نظام‌مند بیانات مقام معظم رهبری در دیدارهای رسمی با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا، امکان فهم لایه‌های ژرف نگرش ایشان نسبت به فرهنگ ایثار، ارزش‌های دفاع مقدس و نقش شهدا در تربیت اخلاقی و هویتی نسل جوان را فراهم می‌سازد. نتایج حاصل از به‌کارگیری تحلیل محتوای کیفی مبتنی بر کدگذاری باز و محوری نشان می‌دهد که رهبر انقلاب، یاد و سیره شهدا را صرفاً در حد بزرگداشت نمادین ارزیابی نمی‌کنند؛ بلکه آن را یک «منبع تربیتی و هویتی» می‌دانند که قابلیت انتقال ارزش‌های اخلاقی، دینی و فرهنگی و تقویت مسئولیت‌پذیری و انسجام اجتماعی جوانان را در خود دارد.

فرایند کدگذاری باز و محوری، مجموعه‌ای گسترده از مضامین راهبردی را آشکار ساخت و امکان دسته‌بندی آن‌ها در سطوح تحلیلی متمایز را فراهم کرد. این مضامین، طیفی وسیع از مفاهیم را در برمی‌گیرند: از نقش تعیین‌کننده شهدا در بازتولید هویت ملی و استمرار گفتمان انقلاب اسلامی گرفته تا اهمیت پاسداشت یاد آنان در تحکیم فرهنگ ایثار و مقاومت؛ از پیوند آموزه‌های اخلاقی و دینی با رفتار فردی و اجتماعی جوانان گرفته تا ضرورت الگوسازی از سیره شهدا و سامان‌دهی مدیریت فرهنگی مرتبط با یاد آنان. بدین ترتیب، بیانات رهبر انقلاب نه تنها جنبه توصیه‌ای یا مناسکی ندارند، بلکه واجد ساختاری تربیتی- فرهنگی‌اند که به شکلی هدفمند بر فرایند جامعه‌پذیری و هویت‌یابی نسل جدید اثر می‌گذارند.

در گام اجرایی پژوهش، تحلیل محتوای بیانات رهبر انقلاب در بازه زمانی مشخص با اتکا بر تکنیک کدگذاری باز و محوری انجام گرفت و در نتیجه، ۱۷ مقوله کلیدی استخراج شد؛ مقولاتی که بازتاب دقیق ابعاد تربیتی، فرهنگی و هویتی نهفته در یاد و

سیره شهدا هستند. این مقوله‌ها مبنای ورود به مرحله استخراج مضامین فرعی و تنظیم جدول‌های کدگذاری قرار گرفتند و ساختار مفهومی و راهبردی بیانات رهبر انقلاب را در زمینه پاسداشت شهدا و تربیت نسل جوان به صورت نظام‌مند ترسیم کردند. بدین ترتیب، یافته‌های ارائه شده در این بخش، علاوه بر روشن سازی محورهای معنایی و ارزشی بیانات رهبر انقلاب، چهارچوبی قابل اتکا برای تحلیل الگوهای تربیتی و فرهنگی مرتبط با فرهنگ ایثار و شهادت فراهم می‌آورند و مسیر ادامه پژوهش در بخش جدول‌ها و کدگذاری‌های تفصیلی را به طور منطقی و دقیق هدایت می‌کنند.

جدول شماره ۱: مفاهیم (نمونه کدگذاری باز)

مفاهیم	متن سخنرانی
قدرشناسی از شهدا یقیناً یکی از بهترین فعالیت‌های این روزگار	یقیناً یکی از بهترین فعالیت‌هایی که در این روزگار می‌شود انجام داد، همین فعالیتی است که شما اقدام به آن کردید؛ هم جنبه فرهنگی دارد، هم جنبه سیاسی دارد، هم جنبه انقلابی دارد، هم آینده‌نگری در آن هست، هم جنبه انسانی و اخلاقی دارد؛ قدرشناسی از کسانی که جانشان را فدا کردند برای اینکه ما امروز بتوانیم اینجا بنشینیم بی‌دغدغه با هم صحبت کنیم؛ بنابراین جنبه‌های مختلفی در این فعالیت هست. دستتان درد نکند؛ ان شاء الله که موفق باشید.
لزوم تبیین متقن و هنری مبارزات یگان‌های استان تهران در دوران دفاع مقدس	البته مبارزات یگان‌های مربوط به استان تهران - غیر از شهر تهران - در دوران دفاع مقدس، برای ما واضح است؛ یعنی این از چیزهایی نیست که [برای] کسی از افرادی که با مسائل جنگ و دفاع مقدس آشنا نیستند، پنهان بماند؛ لکن این‌ها را باید گفت، باید نوشت، باید اتقان کرد، باید به صورت هنری این‌ها را تکرار کرد. به تجربه ثابت شده که اگر چنانچه یک حقیقتی، هر چند روشن و برجسته، تکرار نشود، فراموش خواهد شد؛ وقتی فراموش شد، فرصت برای بدخواهان پیش می‌آید که عکس آن پدیده را، ضد آن پدیده را یا تحریف [شده] آن پدیده را ترویج کنند و بیان کنند؛ بنابراین این کار لازم است.

جدول شماره ۲: مقولات فرعی (کدگذاری محوری)

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
قدرشناسی از شهدا یقیناً یکی از بهترین فعالیت‌های این روزگار	لزوم تبیین متقن و هنری مبارزات یگان‌های استان تهران در دوران دفاع مقدس
لزوم تبیین متقن و هنری مبارزات یگان‌های استان تهران در دوران دفاع مقدس	
وجود کم‌کاری در تبیین مبارزات یگان‌های استان تهران در دوران دفاع مقدس	
استمرار نیروی انقلاب و انگیزه‌های انقلابی، یکی از برکات قدرشناسی از شهدا	دفاع مقدس سرمشق مقاومت برای حرکت افراد با انگیزه داخل و خارج
دفاع مقدس سرمشق مقاومت برای حرکت افراد با انگیزه و با حرکت در داخل و بیرون از مرزهای کشور	
وقوع بسیاری از حوادث این روزها در دنیا به نفع فلسطین، نشأت گرفته از روح انقلاب و جمهوری اسلامی	
بزرگ‌نمایی از توانایی‌های دشمنان، از پایه‌های اصلی جنگ روانی علیه ایران اسلامی	مقابله با بزرگ‌نمایی دشمن در میدان نظامی، سیاسی و فرهنگی
هنر بزرگ امام بیرون راندن ترس از دل‌های ملت و احساس اعتماد و خودباوری	
ایجاد ترس و عقب‌نشینی، هدف دشمن از جنگ روانی در عرصه نظامی	
عقب‌نشینی غیر تاکتیکی در هر میدانی موجب غضب الهی	
بزرگ‌نمایی دشمن در میدان سیاسی موجب احساس ضعف، انزوا و تسلیم شدن در مقابل خواسته‌های او	
بزرگ‌نمایی دشمن در میدان فرهنگ، موجب احساس انفعال، مجذوب شدن، تحقیر فرهنگ خودی و قبول سبک زندگی طرف مقابل	
لزوم قدردانی از جوانان ایستادگی کننده در مقابل جنگ روانی، بدون احساس خوف و تأثیرپذیری از سخنان دیگران	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
لزوم در نظر گرفتن خروجی‌ها در کارهای فرهنگی و هنری درباره شهدا و دفاع مقدس	اهمیت توجه به تأثیر آثار فرهنگی درباره شهدا و دفاع مقدس
لزوم اقدام در جهت اثرگذاری آثار فرهنگی و هنری درباره شهدا و دفاع مقدس در سبک زندگی، فکر و فرهنگ	
از خصوصیات برجسته بودن تنوع در شهدای مازندران	لزوم معرفی خصوصیات مهم شهدا
شهدا گنج تمام‌نشدنی	
لزوم کار کردن روی نکات قابل استخراج از زندگی شهدا	
اساس کار، معرفی کردن «خصوصیات مهم شهدا»	
لزوم زنده نگهداشتن یاد شهدا	
مورد توجه قرار گرفتن پیشکسوتان در هفته دفاع مقدس به خاطر ارزش پیشگامی در حوادث مهم	لزوم تمجید از پیشکوتان دفاع مقدس
پیش کسوت مشمول تمجید و احترام	
لزوم دانستن نسل جوان به چرایی ورود جمهوری اسلامی به نبرد هشت ساله	ارائه تفکر نوین اداره جهان از سوی انقلاب اسلامی جهان از سوی انقلاب اسلامی علت دشمنی نظام سلطه
غیر قابل تحمل بودن ایران اسلامی برای نظام سلطه	
علت، عدم تحمل نظام سلطه نسبت به ارائه تفکر نوین اداره جهان از سوی انقلاب اسلامی	
انقلاب اسلامی، یک فریاد صریح علیه نظم سلطه	
جمهوری اسلامی سخن جدیدی در قبال نظم باطل	
خلاف واقع بودن قهر بودن جمهوری اسلامی با دنیا	
تعامل و تجارت جمهوری اسلامی با مجموعه‌های تشکیل دهنده بیش از نیمی از مردم دنیا	
مخالفت جمهوری اسلامی با نظم سیاسی نظام سلطه	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
مخالفت جمهوری اسلامی با نظام سلطه در امروز همانند اول انقلاب	ارائه تفکر نوین اداره جهان از سوی انقلاب اسلامی علت دشمنی نظام سلطه
دشمنی نظام سلطه در امروز به شکلی متفاوت از عناد نظامی	
بهانه بودن مسئله انرژی هسته‌ای و حقوق بشر و حقوق زن بلکه مسئله بودن آوردن سخنی نو در قبال نظم باطل فاسد تبعیض آمیز جهانی	
به وحشت افتادن دشمن از جاذبه‌های جمهوری اسلامی	
جاذبه سیاسی، ایستادگی در مقابل نظم غلط جهانی	
جاذبه معنوی، توجه به ایمان الهی، ایمان دینی در نظام اسلامی	
حمله نظامی هشت ساله به دلیل جاذبه‌ها و سخن نو جمهوری اسلامی	
گزارش توصیفی و گزارش تبیینی دو جور گزارش از جنگ	دفاع از اسلام و انقلاب باطن جنگ تحمیلی
گزارش توصیفی یعنی گزارش شکلی جنگ درباره آغاز، ادامه و انتها	
گزارش تبیینی یعنی روشن کردن باطن جنگ و روح جبهه	
مهم‌تر بودن گزارش تبیینی نسبت به گزارش توصیفی	
جنگ نه فقط برای دفاع از خاک وطن بلکه برای دفاع از اسلام و عمل به دستور قرآن	
نقش دفاع مقدس در زنده نگه داشتن انقلاب و اسلام	
ترویج روح معنوی در کشور به واسطه دفاع مقدس	
زنده کردن جوهر واقعی انسانی و ایمانی در جوان‌ها به واسطه دفاع مقدس	
در خط مقدم بودن کرم‌ناشاه در دوران دفاع مقدس و قبل از دفاع مقدس	توجه به اثرگذاری فرهنگی و تربیتی فعالیت‌های مرتبط با شهید
لزوم توجه به اثرگذاری و خروجی برگزاری کنگره شهدا	
لزوم توجه به اثرگذاری بر جوان‌ها به عنوان مخاطب اصلی	
اهمیت مراقبت از روح این کارها یعنی اثرگذاری نسبت به جسم این کارها	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
فارس و شیراز بهترین نقطه‌ای کشور در تلفیق شدن سه عنصر دین، حماسه و هنر	نشان دادن تلفیق
لزوم نشان دادن اهمیت دین‌داری، حماسه‌سازی و هنرمندی برای یک ملت متمدن در این کنگره	دین‌داری، حماسه‌سازی و هنرمندی در کنگره
مهم بودن این سه با هم. هنر در خدمت دین، دین همراه با حماسه، حماسه در جهت پیشرفت ملت	شهادای شیراز
لزوم رصد تأثیر کنگره از جهت تأثیر روی افکار عمومی و میزان میل به خدمت در جوانان	توجه به تأثیر کنگره در جوانان
احتیاج جوانان به شناخت گذشته پُرافتخار چند ده سال اخیر کشور	
ضعیف بودن ما در روایت‌ها	
لزوم روایت درست گذشته پر افتخار ایران	
پیشگام بودن اصفهان در همه نشانه‌های تمدنی	نقش برجسته اصفهان در دفاع از انقلاب و نظام اسلامی
مقطعی نبودن و نهادینه شدن رشته شهادت در اصفهان	
لزوم توجه دست‌اندر کاران کنگره به برجسته کردن استمرار رشته شهادت در اصفهان	
دین‌دار بودن مردم اصفهان	
اصفهان نشان‌دهنده درهم تنیده بودن جریان تدین و تشرع با جریان علم و صنعت و فرهنگ و تمدن	
لزوم دنبال اثربخشی بودن این بزرگداشت‌ها	لزوم پیگیری میزان اثربخشی برگزاری بزرگداشت شهدا
لزوم بررسی تفاوت رفتار، سبک زندگی جوان با گذشته	
ضرورت رصد و اثر سنجی کارها در زمینه معرفی و بزرگداشت شهدا	
بیان کردن شرح حوادث و سرگذشت دوران جنگ به شکل بازیهای رایانه‌ای	استفاده از ابزار بازی‌های رایانه‌ای در معرفی دفاع مقدس و شهدا
یاد شهدا به وجود آورنده روحیات مجاهدت آمیز در جوان امروز	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
کاشان شهری بر جسته با شخصیت‌های بر جسته	نقش بر جسته کاشان در دفاع مقدس و حوادث دیگر
شهدای بر جسته و شهدای با سابقه‌ای داشتن کاشان	
عملکرد خوب کاشان در دفاع مقدس و حوادث دیگر	
لزوم تبیین خلیات و رفتارهای شهدا به وسیله کار هنری	لزوم نشان دادن رفتارهای شهدا و مادران شهدا با هنر
لزوم نمایش صبر و شکر مادران شهدا با کارهای هنری	
تأکید بر عظمت و برجستگی ایثارگری شهیدان	نقش بر جسته خوزستان و شهدای آن
برجسته‌سازی استقامت و پایداری خانواده‌های شهدا	
یادآوری نقش بی‌بدیل مردم خوزستان در دفاع مقدس	
زنده نگه‌داشتن یاد شهدا با اقدامات فرهنگی	لزوم زنده نگه‌داشتن یاد شهدا در جامعه
گسترش فرهنگ جهاد و ایثار در جامعه	
معرفی شهدا به نسل جوان	
نقش شهدا در پاسداشت اسلام و انقلاب	نقش شهدا در پاسداشت اسلام و انقلاب
شهدا به‌عنوان الگوی هدایت معنوی جامعه	
پیوند هویت ملی با فرهنگ شهادت	شهدا الگوی هدایت معنوی و پیونددهنده هویت ملی با فرهنگ شهادت
هشدار نسبت به تحریف روایت جنگ و شهدا	هشدار و مقابله با تحریف روایت جنگ و شهدا
ضرورت مقابله با فراموشی و بی‌توجهی به شهدا	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
یادواره‌ها باید مانع تحریف و فراموشی جنگ شوند	مسئولیت نخبگان در بازخوانی صحیح تاریخ دفاع مقدس و جلوگیری از فراموشی
مسئولیت نخبگان در بازخوانی درست تاریخ دفاع مقدس	
تکریم خانواده‌های شهدا	تقدیر از ایستادگی و صبر خانواده‌های شهدا
لزوم توجه به مسائل معنوی و معیشتی آنان	
تقدیر از ایستادگی همسران و فرزندان شهدا	
شهدا به عنوان سرمایه هویتی و فرهنگی انقلاب	انتقال ارزش‌های دفاع مقدس و نقش شهادت در استمرار انقلاب
تأکید بر انتقال ارزش‌های دفاع مقدس به آینده	
شهادت به عنوان موتور محرک استمرار انقلاب	
شهادت پیوند فرهنگ مقاومت با امنیت ملی	نقش خون شهیدان در پیشرفت، استقلال و اقتدار کشور
نقش خون شهیدان در اقتدار ایران	
تبیین نسبت شهادت با پیشرفت و استقلال کشور	
مسئولیت نسل جوان در ادامه راه شهدا	نقش جوانان در پاسداری و استمرار ارزش‌های شهدا در زندگی فردی و اجتماعی
نقش جوانان در پاسداری از ارزش‌ها	
ضرورت الگوبرداری از شهیدان در زندگی فردی و اجتماعی	نقش برجسته خوزستان و شهدای آن
تشکر و تقدیر از دست‌اندرکاران همایش‌های فرهنگی و معنوی	اهمیت و ارزش جهاد معنوی در برگزاری همایش‌ها و زنده نگه داشتن یاد شهدا
برگزاری همایش‌ها به مثابه جهاد و استمرار خدمات بزرگان دین	

مفاهیم	مقوله محوری فرعی
خطر و تلاش دشمنان و قدرت‌های استکباری برای کم‌رنگ کردن یاد شهدا	مبارزه با تحریف و تلاش برای محو آثار و یاد شهدای تاریخی و دفاع مقدس
اهمیت حفظ یاد و پرچم افتخار شهیدان در جامعه	
گرامی داشتن یاد شهدا جهاد است	به‌کارگیری هنر و ابزارهای فرهنگی برای ترویج یاد و ارزش‌های شهدا
جهاد محسوب شدن یاد کسانی که در طول دفاع مقدس و پس از آن از جهاد کردند	
حفظ یاد شهدا باید با ابزارهای فرهنگی مثل کتاب، نقاشی، شعر، رمان و فیلم	
ضرورت استمرار همایش‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با شهدا	
قاصر بودن زبان و ابزار معمولی از توصیف عظمت و ارزش شهیدان	عظمت و ویژگی‌های ممتاز شهیدان در رفتار، سلوک و وصیت‌نامه‌ها
وصیت‌نامه‌های شهیدان مملو از درس و حکمت و نمونه‌های عملی زندگی فداکارانه	
رفتار و سلوک شهیدان ایجاد‌کننده الگویی برای دیگران	استفاده از شهیدان به‌عنوان الگو برای تربیت و هدایت نسل جوان
تأکید بر مطالعه و تکرار وصیت‌نامه‌ها برای درک عمق شخصیت شهیدان	
خاطره‌نویسی شهیدان یک حرکت ملی و ارزشمند	اهمیت انتشار و نگارش هنرمندانه خاطرات شهیدان
ضرورت تقویت و گسترش این فعالیت فرهنگی	
لزوم باکیفیت هنری بالا تهیه شدن کتاب‌ها و آثار خاطره‌نویسی	استفاده از خاطره‌نویسی برای آموزش و الهام‌بخشی به نسل جوان و عموم مردم
لزوم مطالعه این خاطرات برای جوانان و عموم مردم	

جدول شماره ۳: مقولات اصلی (کدگذاری گزینشی)

مقوله اصلی	مقوله محوری فرعی
جایگاه قدردانی از شهدا در استمرار فرهنگ انقلاب اسلامی	لزوم تبیین متقن و هنری مبارزات یگان‌های استان تهران در دوران دفاع مقدس
	دفاع مقدس سرمشق مقاومت برای حرکت افراد بانگیزه داخل و خارج
نقش آثار فرهنگی درباره شهدا در مقابله با جنگ روانی دشمن در میادین مختلف	مقابله با بزرگنمایی دشمن در میدان نظامی، سیاسی و فرهنگی
	اهمیت توجه به تأثیر آثار فرهنگی درباره شهدا و دفاع مقدس
اهمیت زنده نگهداشتن یاد شهدا	لزوم معرفی خصوصیات مهم شهدا
تمجید از پیشکسوتان دفاع مقدس و تبیین ماهیت جنگ تحمیلی	لزوم تمجید از پیشکسوتان دفاع مقدس
	ارائه تفکر نوین اداره جهان به وسیله انقلاب اسلامی، علت دشمنی نظام سلطه
	دفاع از اسلام و انقلاب باطن جنگ تحمیلی
اثرگذاری میراث دفاع مقدس بر تربیت نسل جوان	لزوم توجه به اثرگذاری فرهنگی و تربیتی فعالیت‌های مرتبط با شهدا
	نشان دادن تلفیق دین‌داری، حماسه‌سازی و هنرمندی در کنگره شهدای شیراز
	توجه به تأثیر کنگره در جوانان
	لزوم پیگیری میزان اثر بخشی برگزاری بزرگداشت شهدا
اهمیت تبیین رفتار شهدا	نقش برجسته کاشان در دفاع مقدس و حوادث دیگر
	لزوم نشان دادن رفتارهای شهدا و مادران شهدا با هنر
شهدا؛ پاسداران اسلام و انقلاب و الگوهای هویت‌ساز معنوی جامعه	نقش شهدا در پاسداشت اسلام و انقلاب
	شهدا الگوی هدایت معنوی و پیونددهنده هویت ملی با فرهنگ شهادت
حفاظت از میراث و حقیقت دفاع مقدس	هشدار و مقابله با تحریف روایت جنگ و شهدا
	مسئولیت نخبگان در بازخوانی صحیح تاریخ دفاع مقدس و جلوگیری از فراموشی

مقوله اصلی	مقوله محوری فرعی
حمایت و تکریم خانواده‌های شهدا	تقدیر از ایستادگی و صبر خانواده‌های شهدا
	توجه به مسائل معنوی و معیشتی آنان
شهدا؛ سرمایه هویتی و فرهنگی و ضامن استمرار انقلاب	شهدا به عنوان سرمایه هویتی و فرهنگی انقلاب
	انتقال ارزش‌های دفاع مقدس و نقش شهادت در استمرار انقلاب
شهادت، پایه و محور امنیت و اقتدار ملی	پیوند فرهنگ مقاومت با امنیت ملی
	نقش خون شهیدان در پیشرفت، استقلال و اقتدار کشور
مسئولیت نسل جوان در پاسداری و تداوم ارزش‌ها و راه شهدا	نقش جوانان در پاسداری و استمرار ارزش‌های شهدا
	الگوبرداری از شهدا در زندگی فردی و اجتماعی
حفظ و پاسداری از یاد و ارزش‌های شهدا به عنوان جهاد بزرگ	اهمیت و ارزش جهاد معنوی در برگزاری همایش‌ها و زنده نگه داشتن یاد شهد
	مبارزه با تحریف و تلاش برای محو آثار و یاد شهدای تاریخی و دفاع مقدس
	به کارگیری هنر و ابزارهای فرهنگی برای ترویج یاد و ارزش‌های شهد
شهدا الگوهای ممتاز اخلاقی و معنوی	عظمت و ویژگی‌های ممتاز شهیدان در رفتار، سلوک و وصیت‌نامه‌ها
	استفاده از شهیدان به عنوان الگو برای تربیت و هدایت نسل جوان
ترویج و تقویت مستندسازی و روایت زندگی شهیدان به عنوان ابزار فرهنگی-تربیتی	اهمیت انتشار و نگارش هنرمندانه خاطرات شهیدان
	استفاده از خاطره‌نویسی برای آموزش و الهام‌بخشی به نسل جوان و عموم مردم

جدول شماره ۴. مدل سازی

مقوله اصلی	جایگاه در مدل پارادایمی	
زننده نگهداشتن یاد شهدا	عوامل مؤثر	کنگره شهدا و تحول فرهنگی تحلیل بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست اندر کاران کنگره بزرگداشت شهدا
تبیین رفتار شهدا		
مسئولیت نسل جوان در پاسداری و تداوم ارزش ها و راه شهدا		
حفظ و پاسداری از یاد و ارزش های شهدا به عنوان جهاد بزرگ		
شهدا الگوهای ممتاز اخلاقی و معنوی		
تمجید از پیشکسوتان جنگ تحمیلی	متغیرهای زمینه ساز	
صیانت فرهنگی از حقیقت دفاع مقدس		
حمایت و تکریم خانواده های شهدا		
مستندسازی زندگی شهیدان به عنوان ابزار فرهنگی- تربیتی		
جنگ روانی دشمن در میادین مختلف فرهنگی و سیاسی	متغیرهای بازدارنده	
ضعف روایت ها تهدیدی برای هویت دفاع مقدس		
تحریف و غفلت از شهدا و دفاع مقدس		
هویت سازی شهید در گفتمان انقلاب اسلامی	نتایج و پیامدها	
اثر گذاری میراث دفاع مقدس بر تربیت نسل جوان		
شهادت، پایه و محور امنیت و اقتدار ملی		
شهدا؛ پاسداران اسلام و انقلاب و الگوهای هویت ساز معنوی جامعه		
شهدا؛ سرمایه هویتی و فرهنگی و ضامن استمرار انقلاب		

۴. تبیین مقولات اصلی مدل مفهومی بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا، فراتر از توصیه‌های انگیزشی، حاوی منظومه‌ای اندیشگی با کارکردهای فرهنگی، اخلاقی و هویتی است. این سخنان، ضمن پاسداشت جایگاه شهدا، تصویری منسجم از نقش چندلایه ایثار و شهادت در تقویت روحیه ملی، ارتقای تربیت اجتماعی و حفظ انسجام جامعه ترسیم می‌کند. رهبر انقلاب، بزرگداشت شهدا را کانونی برای تحکیم هویت دینی - ملی، تقویت مسئولیت‌گرایی اجتماعی و الگوسازی اخلاقی نسل‌ها می‌داند؛ رویکردی که بازنمایی سیره شهدا و انتقال میراث معنوی دفاع مقدس را در استمرار فرهنگی و تاریخی انقلاب ضروری می‌سازد. این دستگاه معنایی را می‌توان در قالب «مضامین و مقولات اصلی» صورت‌بندی کرد؛ مضامینی که لایه‌های فرهنگ ایثار، اخلاق عمومی، هویت ملی و امنیت فرهنگی را در برمی‌گیرد. بررسی این مضامین، جایگاه راهبردی بیانات رهبری در سامان‌دهی فرهنگی و تربیتی جامعه را روشن می‌سازد و می‌تواند مبنایی علمی - کاربردی برای سیاست‌گذاران فرهنگی و برنامه‌ریزان کنگره‌های بزرگداشت شهدا باشد. براین اساس، در ادامه تلاش بر این است به برخی از مهم‌ترین مقولات اصلی به اختصار پرداخته شود.

۴-۱. هویت‌سازی شهید در گفتمان انقلاب

در منظومه فکری مقام معظم رهبری، «شهید» فقط یک الگوی فردی ایثارگر نیست، بلکه نقش مأمور هویت‌ساز و بنیان‌گذار نظم معنایی انقلاب اسلامی را ایفا می‌کند. شهدا حامل ارزش‌هایی هستند که استمرار تاریخی انقلاب را تضمین و بازتولید هویت دینی - ملی جامعه را ممکن می‌سازند. براین اساس، قدردانی از شهدا به معنای پاسداری از «سرمایه هویتی انقلاب» است؛ سرمایه‌ای که تضعیف آن منجر به کاهش انسجام ارزشی و مقاومت فرهنگی می‌شود. ایشان با برجسته‌سازی زندگی، اصول و سیره شهدا، حافظه جمعی مقاومت را تقویت می‌کنند؛ حافظه‌ای که نسل جوان را در مقابل تهدیدهای فکری و فرهنگی مصون می‌دارد. آشنایی جوانان با منظومه اعتقادی شهدا ایجاد فرایندی تربیتی می‌کند که در آن فضایل اخلاقی، احساس مسئولیت اجتماعی و روحیه ایستادگی در برابر فشارهای بیرونی و

درونی تثبیت می‌شود بر همین اساس است که ایشان از «شهادت» به‌عنوان گوهر درخشان هویت ایران یاد می‌کند و تصریح می‌کند: «هید و شهادت از جمله چیزهایی است که هویت ملی را برجسته می‌کند و رتبه هویت ملی را بالا می‌برد» (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۴۰۱/۸/۸).

از این منظر، پاسداشت شهید نه یک رفتار نمادین، بلکه کنش هویت‌ساز و راهبردی است که استمرار ارزش‌های انقلاب اسلامی را تضمین می‌کند. تبیین، روایت و نهادینه‌سازی این فرهنگ، زمینه شکل‌گیری جامعه‌ای مقاوم، متعهد و برخوردار از انسجام معنایی را فراهم می‌سازد و به‌عنوان یکی از مؤثرترین ابزارهای تثبیت گفتمان انقلاب عمل می‌کند.

۲-۴. صیانت فرهنگی از حقیقت دفاع مقدس

در منظومه فکری رهبر انقلاب، دفاع مقدس تنها رخدادی تاریخی یا صحنه‌ای نظامی نیست؛ بلکه میدان تولید معنا و بنیان هویت جمعی ملت ایران است. به همین دلیل، روایت دفاع مقدس و سیره شهدا جایگاهی راهبردی در حفظ حافظه تاریخی و استمرار فرهنگ انقلاب دارد. از نگاه ایشان، هرگونه تحریف این حقیقت یا بزرگ‌نمایی قدرت دشمن، به معنای گسست در حافظه هویتی جامعه و تضعیف روحیه مقاومت است. رهبر انقلاب بر آن‌اند که آثار فرهنگی مبتنی بر واقعیت دفاع مقدس - از مستند و خاطره‌نگاری تا روایت‌های مکتوب و تصویری - نقش اساسی در بازنمایی صحیح فداکاری‌ها و بازسازی ذهنیت نسل جوان ایفا می‌کند. ارائه روایت دقیق و صادقانه از میدان‌های نبرد، نه تنها بر آگاهی تاریخی می‌افزاید، بلکه اعتماد ملی، عزت‌نفس جمعی و تاب‌آوری فرهنگی را تقویت می‌کند.

۳-۴. زنده نگهداشتن یاد شهدا و هویت ملی

در گفتمان رهبر انقلاب، یاد شهدا فراتر از تجلیل مناسکی یا نمادین است و نقش محوری در تثبیت ارزش‌های اخلاقی، دینی و هویتی جامعه دارد. فداکاری، ایثار و پابندی شهدا به اصول انقلاب، الگویی تربیتی برای نسل‌های نوین ایجاد می‌کند که تأثیر آن در شکل‌دهی رفتار فردی و تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی آشکار است. رهبر انقلاب بر ضرورت زنده نگهداشتن یاد شهدا تأکید می‌کند، زیرا روایت زندگی، خاطرات و آثار فرهنگی مرتبط

با آنان، ظرفیت بازتولید هویت ملی و تقویت روحیه مقاومت را فراهم می‌سازد. ایشان در همین خصوص می‌گوید: «عقیده راسخ دارم بر اینکه یکی از نیازهای اساسی کشور، زنده نگه داشتن نام شهداست» (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۹۳/۱۱/۲۷).

۴-۴. تمجید پیشکسوتان جنگ تحمیلی

رهبر انقلاب پاسداشت پیشکسوتان دفاع مقدس را عنصری کلیدی در تربیت اخلاقی و هویتی ملت ایران می‌دانند. بزرگداشت رزمندگان، علاوه بر حفظ حرمت و شأن آنان، بستری برای انتقال تجربه، ارزش‌های ایثار و فهم دقیق ماهیت جنگ تحمیلی و دلایل دفاع از اسلام و انقلاب فراهم می‌آورد. این رویکرد، مسئولیت نسل‌های آینده را روشن می‌سازد: احترام به پیشکسوتان، آشنایی با اصول ایثار و مقاومت و تداوم روایت‌های دفاع مقدس. همچنین تحلیل واقع‌بینانه انگیزه دشمنان و پیامدهای جنگ، زمینه تقویت هویت ملی و دینی جوانان، ارتقای تاب‌آوری اجتماعی و نهادینه‌سازی فرهنگ مقاومت را فراهم می‌کند. به این ترتیب، تمجید از پیشکسوتان و تبیین ماهیت جنگ تحمیلی نه تنها پاسداشت تاریخ، بلکه سازه‌ای راهبردی برای تثبیت فرهنگ ایثار و انسجام اجتماعی محسوب می‌شود.

۴-۵. میراث دفاع مقدس و تربیت نسل جوان

رهبر انقلاب انتقال ارزش‌های دفاع مقدس به نسل‌های نوین را فرایندی هدفمند، ساختاری و راهبردی می‌داند. از نگاه ایشان، اثرگذاری واقعی این میراث تنها از طریق طراحی برنامه‌های فرهنگی، تربیتی و آموزشی دقیق، بهره‌گیری از روش‌های نوین روایتگری و توجه ویژه به مخاطب اصلی - یعنی جوانان - امکان‌پذیر است. کنگره‌ها، نمایشگاه‌ها، مستندها و سایر فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با شهدا زمانی کارکرد تربیتی پیدا می‌کنند که بر روح و معنا تمرکز داشته باشند و صرفاً به جنبه ظاهری محدود نشوند. ثبت خاطرات پیشکسوتان دفاع مقدس و بازخوانی نقش مناطق خط مقدم، ظرفیت آشنایی نسل جدید با ایثار، فداکاری و مقاومت ملی را تقویت می‌کند. این نگاه نظام‌مند، میراث دفاع مقدس را به سیستمی یکپارچه برای تربیت اخلاقی، هویتی و مسئولیت‌پذیری نسل جوان تبدیل می‌کند و اهمیت راهبردی رهبر انقلاب در حفظ و انتقال فرهنگ ایثار و مقاومت را به وضوح نشان می‌دهد.

۴-۶. کنگره‌های شهدا و تربیت فرهنگی

رهبر انقلاب، کنگره‌های شهدا را فراتر از یک مراسم بزرگداشت صرف می‌داند و بر اهمیت طراحی برنامه‌های هدفمند با کارکرد تربیتی و فرهنگی تأکید دارد. از نگاه ایشان، این کنگره‌ها بستری برای انتقال ارزش‌های اخلاقی، هویتی و دینی، ثبت خاطرات و آموزه‌های دفاع مقدس و الگوسازی برای نسل جوان فراهم می‌کنند. اثرگذاری فرهنگی و تربیتی کنگره‌ها با تقویت تعلق نسل جوان به ارزش‌های ملی و انقلابی پیوند مستقیم دارد و به انسجام شخصیتی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تثبیت هویت جمعی کمک می‌کند. بدین ترتیب، کنگره‌های شهدا در گفتمان رهبر انقلاب به عنوان ابزار راهبردی برای ترویج فرهنگ ایثار، مقاومت و پایداری به اصول انقلاب شناخته می‌شوند. به همین روی است که ایشان بزرگداشت شهدا را تضمین‌کننده ثبات انقلاب دانست و بیان کرد: «بزرگداشت شهدا تداوم راه آنان را برای نسل‌های جدید تضمین می‌کند» (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۴۰۲/۱۱/۳).

۴-۷. یاد شهدا و سبک زندگی اسلامی

در گفتمان رهبر انقلاب، یاد و خاطره شهدا فراتر از یادآوری فداکاری‌های فردی است و نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی سبک زندگی اسلامی و هویت دینی - ملی جامعه ایفا می‌کند. این یادآوری، ارزش‌های اخلاقی، دینی و هویتی انقلاب را در رفتار فردی و جمعی تقویت کرده و مسیر تصمیم‌گیری‌ها و عمل اجتماعی را جهت‌دهی می‌کند. رهبر انقلاب تأکید دارد که غفلت از پاسداشت شهدا، تضعیف بنیان‌های فرهنگی و هویتی و کاهش انسجام اجتماعی را به دنبال دارد. آشنایی نسل جوان با زندگی، اصول و ارزش‌های شهدا، الهام‌بخش رفتارهای اخلاقی، مسئولیت‌پذیری و تاب‌آوری در برابر تهدیدها و فشارهای داخلی و خارجی است. این فرایند، فرهنگ ایثار و التزام دینی را نهادینه می‌کند و سبک زندگی اسلامی را بر اساس آموزه‌های انقلابی و اخلاقی تثبیت می‌سازد. ازاین‌رو، یاد شهدا نه تنها یک اقدام نمادین، بلکه ابزاری راهبردی برای تداوم فرهنگ انقلاب و تقویت سبک زندگی اسلامی در جامعه محسوب می‌شود.

۸-۴. الگو گیری از شهدا

در گفتمان رهبر انقلاب، رفتار و سیره شهدا تنها به عنوان یک یادکرد تاریخی مورد توجه قرار نمی گیرد، بلکه آن‌ها به عنوان سرمایه‌ای فرهنگی، تربیتی و تمدنی برای جامعه معاصر و نسل‌های آینده عمل می کنند. ایمان، ایثار و پابندی شهدا به ارزش‌های الهی، نه تنها الگوهای عملی سبک زندگی اسلامی را ترسیم می کند، بلکه تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی را نیز به نمایش می گذارد. ایشان تأکید دارد که این سیره‌ها باید به طور دقیق و صادقانه بازخوانی و تبیین شوند، زیرا روایت‌های واقعی و بدون تحریف، نسل جوان را با آموزه‌هایی چون شجاعت، اخلاص، تواضع و مسئولیت‌پذیری آشنا می سازد و درک صحیحی از هویت ملی و فرهنگی کشور ارائه می دهد. بر همین اساس رهبر انقلاب اسلامی با بیان اینکه هر جامعه و ملتی نیاز به الگو دارد، شهدا را بهترین الگو خواند و خاطرنشان کرد: «باید در آثار هنری همچون فیلم، شعر و کتاب روحیه و گوهر درخشان شهدا به نسل جوان منتقل شود» (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۴۰۲/۹/۱۵).

۹-۴. مستندسازی زندگی شهدا و ابزار تربیتی

رهبر انقلاب در دیدگاه خود، ثبت خاطرات و روایت زندگی شهدا را فراتر از صرفاً گزارش تاریخی یا بازگو کردن رخدادها می داند و آن را ابزاری مهم در عرصه فرهنگی، تربیتی و هویتی برای ملت ایران معرفی می کند. از نظر ایشان، کتاب‌ها، مستندها و روایت‌های زندگی شهدا می توانند ابزاری مؤثر در بازنمایی فداکاری، شجاعت و پابندی به ارزش‌های دینی و ملی باشند که تأثیرات آن در سطح جامعه و نسل‌های آینده محسوس خواهد بود. رهبر انقلاب تأکید دارد که بازنمایی دقیق و مستند زندگی شهدا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این امر تنها به مقابله با تحریف و کم‌اهمیت جلوه دادن ایثار شهدا می پردازد، بلکه به طور هم‌زمان نسل جوان را با حقیقت تاریخی و هویت ملی، اخلاق دینی و ارزش‌های انقلابی پیوند می دهد. در نتیجه این فرایند باعث تقویت اعتماد ملی، تاب‌آوری اجتماعی و انسجام جمعی می شود.

۱۰-۴. حمایت و تکریم خانواده‌های شهدا

رهبر انقلاب از خانواده‌های شهدا به عنوان «سرمایه‌های معنوی و فرهنگی ملت ایران» یاد می‌کند و حفظ کرامت و منزلت آنان را از الزامات بنیادین جامعه اسلامی می‌داند. از منظر ایشان، تکریم این خانواده‌ها صرفاً جنبه عاطفی یا تشریفاتی ندارد، بلکه بخشی از سازوکار اجتماعی انتقال ارزش‌های دفاع مقدس و تقویت وفاداری جمعی به آرمان‌های انقلاب است. حمایت‌های مادی و معنوی از خانواده‌های شهدا - از تأمین معیشت تا توجه به نیازهای فرهنگی - در واقع سازوکاری برای پاسداشت «سرمایه اخلاقی» جامعه و جلوگیری از فرسایش آن به شمار می‌آید. در سطح تربیتی و اجتماعی، اهتمام به خانواده‌های شهدا، الگویی از مسئولیت‌پذیری عمومی و احترام به ایثار را در جامعه نهادینه می‌کند. این رویکرد به‌ویژه برای نسل جوان، نوعی آموزش عملی درباره ارزش وفاداری، مقاومت و مشارکت اجتماعی فراهم می‌سازد و امکان بازتولید پایدار فرهنگ ایثار را مهیا می‌کند علاوه بر حمایت‌های مستقیم، برگزاری یادواره‌ها، ثبت و انتشار خاطرات و بازنمایی مستند خدمات شهدا، مکمل این سیاست فرهنگی است و سهم مهمی در تداوم حافظه جمعی و تحکیم انسجام ملی دارد. از این منظر، تکریم خانواده‌های شهدا نه یادآوری گذشته، بلکه راهبردی برای استمرار هویت انقلابی، تقویت پیوندهای اجتماعی و ارتقای تاب‌آوری فرهنگی جامعه محسوب می‌شود. در اهمیت تکریم خانواده‌های شهدا همین بس که رهبر انقلاب می‌گوید:

ملت ایران تا ابد مدیون شهدا و خانواده‌های شهداست. این را همه ملت ما باید بدانند. هرچه ما عزت به دست بیاوریم، هرچه پیشرفت به دست بیاوریم، مرهون خون شهدای عزیز شما [خانواده‌های شهدا]، این جگرگوشه‌های شماست. این‌ها بودند که به ما، به کشورشان، به ملتشان، به اسلام عزت دادند. این را همه باید قدر بدانند؛ مسئولین هم باید قدر بدانند، خود شما خانواده‌ها هم باید قدر بدانید؛ و می‌دانید (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۳/۳).

۴-۱۱. مسئولیت نسل جوان در تداوم ارزش‌ها و راه شهدا

رهبری نسل جوان را رکن اصلی پاسداری و استمرار ارزش‌های دفاع مقدس و مسیر شهدا می‌دانند. از نگاه ایشان، ایثار و فداکاری شهدا صرفاً یک خاطره تاریخی نیست، بلکه سرمایه‌ای فرهنگی و تربیتی برای شکل‌دهی به اخلاق، رفتار و هویت اجتماعی نسل‌های نو به شمار می‌آید. به باور ایشان، جوانان با مطالعه، فهم و بازشناسی زندگی، اصول و سیره شهدا، وظیفه دارند ارزش‌های دفاع مقدس، فرهنگ ایثار و هویت ملی و دینی را حفظ و بازتولید کرده و به دیگران منتقل کنند. این مسئولیت در قالب پاسداشت یاد شهدا، الگوسازی اخلاقی، حضور فعال در فعالیت‌های فرهنگی و مشارکت در برنامه‌های تربیتی معنا پیدا می‌کند و پیامد مستقیم آن تقویت انسجام اجتماعی، افزایش تاب‌آوری فرهنگی و تثبیت هویت جمعی است.

۴-۱۲. تحریف و غفلت از شهدا و دفاع مقدس

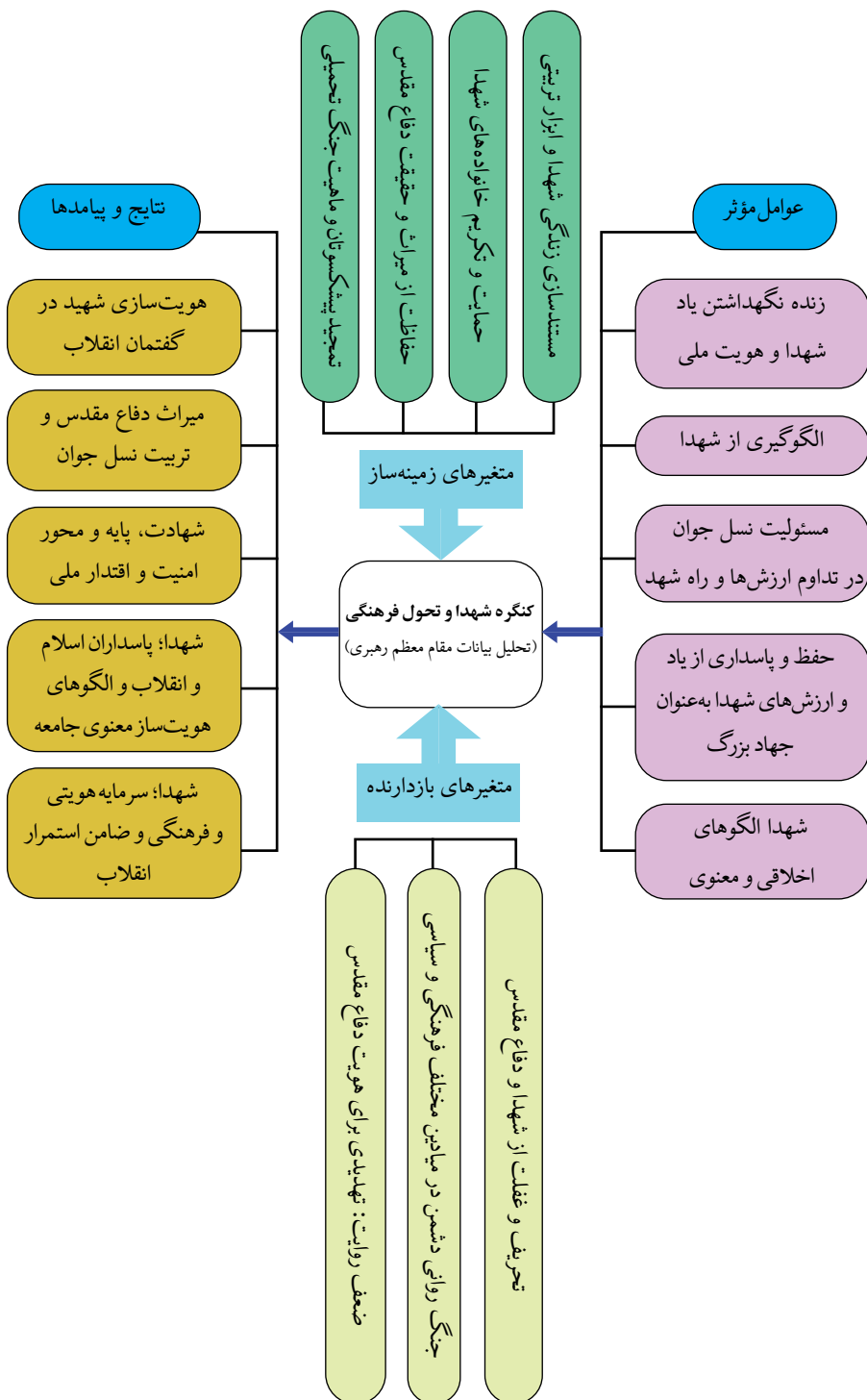
رهبر انقلاب نسبت به تحریف واقعیت‌های دفاع مقدس و غفلت از یاد شهدا هشدار می‌دهد و آن را تهدیدی جدی برای انسجام هویتی و فرهنگی جامعه ارزیابی می‌کند. کاهش توجه به پاسداشت ارزش‌ها و سیره شهدا، منجر به تضعیف سرمایه معنوی و اخلاقی ملت و کاهش تاب‌آوری اجتماعی می‌شود. از دیدگاه ایشان، حفظ و بازنمایی دقیق خاطرات، روایت‌های مستند و شجاعت رزمندگان، ابزاری مؤثر برای مقابله با تحریف و فراموشی به شمار می‌آید. این فرایند، علاوه بر کمک به تثبیت هویت ملی و دینی، نسل جوان را با ارزش‌های اخلاقی، دینی و انقلابی آشنا کرده و موجب تداوم فرهنگ ایثار و مقاومت می‌شود؛ بنابراین توجه به شهدا و دفاع مقدس فراتر از یک اقدام نمادین است و نقش محوری در بازتولید فرهنگ انقلاب و تقویت انسجام اجتماعی دارد. ایشان بارها به این مهم تأکید داشت و در این باره بیان می‌کند:

... نگذارید غبارهای فراموشی - که عمداً گاهی این غبارها را می‌خواهند بر روی این خاطره‌های گرامی بپاشند و قرار بدهند - روی این خاطره‌های گرامی را بگیرد؛ زنده نگه دارید. مسئولان هم بایستی این کار را بکنند؛ مسئولان بنیاد شهید

هم موظفند؛ مسئولان دستگاه‌های دیگر دولتی و عمومی هم وظیفه دارند. خود خانواده‌ها هم در محیط‌هایی که شعاع نفوذ و سلطه‌ی آن‌هاست، این کار را انجام بدهند. از نام شهید و از افتخار به شهید هرگز غفلت نکنید. تبلیغات عنادآمیز دشمنان سعی کرده‌اند که ارزش‌های شهید را به تدریج کم کنند و در مواردی به ضد ارزش تبدیل کنند! این در کشور ما اتفاق افتاد؛ این سعی انجام گرفت؛ البته خنثی شد؛ اما عده‌ای این قدر وقاحت ورزیدند که نام شهدا و اصل شهادت را زیر سؤال ببرند (دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۲/۲۷).

۱۳-۴. ضعف روایت‌ها: تهدیدی برای هویت دفاع مقدس

رهبر انقلاب در هشدارهای خود تأکید می‌کند که اگر روایت‌های مرتبط با شهدا به‌طور صحیح و جامع بیان نشوند، یا اگر این روایت‌ها ناقص و سطحی باشند، واقعیت‌های دفاع مقدس به میزان قابل توجهی کم‌اهمیت جلوه خواهند کرد و نسل‌های جوان از الگوهای واقعی ایثار و شجاعت محروم خواهند شد. این نقص در روایت‌ها، تنها به تضعیف ارزش‌های اخلاقی و دینی منتهی نمی‌شود، بلکه پیوند میان نسل‌ها و هویت ملی و فرهنگی کشور را نیز به خطر می‌اندازد. در دیدگاه ایشان، بازنمایی صحیح زندگی و فداکاری شهدا، اعم از در قالب کتاب، مستند یا خاطره‌نگاری، نقش محافظتی در برابر تحریف و فراموشی ایفا می‌کند. چنین بازنمایی‌ای به جوانان فرصتی می‌دهد تا با ایمان، اصول انقلاب و روحیه مقاومت آشنا شوند و در نتیجه فرهنگ ایثار و فداکاری همچنان زنده بماند؛ بنابراین پرکردن خلأهای موجود در روایت‌ها و ارائه تصویر دقیق و واقعی از دفاع مقدس، نه تنها اقدامی ضروری برای تقویت هویت ملی است، بلکه نقشی اساسی در استمرار فرهنگ انقلاب دارد که حتی از اهمیت خود مراسم بزرگداشت شهدا نیز فراتر می‌رود.



نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف استخراج مدل مفهومی پیام‌ها و رهنمودهای مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا انجام شد و نشان داد که بیانات ایشان فراتر از توصیه‌های نمادین یا تجلیل صرف از شهدا، چهارچوبی جامع و چندبعدی برای انتقال ارزش‌های اخلاقی، فرهنگی، هویتی و اجتماعی به نسل‌های حاضر و آینده فراهم می‌آورد. تحلیل ۱۷ مقوله استخراج‌شده، نقش محوری گفتمان رهبری در تثبیت فرهنگ ایثار، پاسداشت ارزش‌های دفاع مقدس و هدایت جامعه به سمت هویت ملی-دینی را روشن می‌سازد. یکی از عوامل مؤثر در این گفتمان، تبیین رفتار شهداست. رهبر انقلاب با بازخوانی دقیق سیره و زندگی شهدا، نسل جوان را با مفاهیمی همچون ایمان، ایثار، شجاعت، تواضع و مسئولیت‌پذیری آشنا می‌کنند و این سیره را به‌عنوان الگویی عملی و فرهنگی برای سبک زندگی اسلامی و تحقق آرمان‌های انقلاب معرفی می‌کنند. مسئولیت نسل جوان در پاسداری و تداوم ارزش‌ها و راه شهدا، عامل دیگری است که رهبر انقلاب بر آن تأکید دارند و آن را محور استمرار فرهنگ ایثار و تربیت اخلاقی و هویتی نسل‌های آینده می‌دانند. علاوه‌براین، حفظ و پاسداری از یاد و ارزش‌های شهدا به‌عنوان جهاد بزرگ، یاد شهدا را فراتر از تجلیل نمادین معرفی کرده و آن را بستری برای تثبیت هویت ملی و دینی، تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی و الگوسازی اخلاقی در جامعه قرار می‌دهد. شهدا به‌عنوان الگوهای ممتاز اخلاقی و معنوی، نه تنها فردیت و ایثار خود را به نمایش گذاشته‌اند، بلکه معیارهای رفتاری و ارزشی را برای هدایت نسل‌ها ارائه کرده‌اند. در کنار این‌ها، تمجید از پیشکسوتان دفاع مقدس و تبیین ماهیت جنگ تحمیلی، شناخت دقیق ماهیت دفاع مقدس و چرایی ایثار و مقاومت ملت ایران را ممکن می‌سازد و زمینه تقویت هویت ملی و دینی جوانان را فراهم می‌کند.

عوامل زمینه‌ساز در این گفتمان نیز نقش بسزایی دارند. حفاظت از میراث و حقیقت دفاع مقدس، حمایت و تکریم خانواده‌های شهدا و ترویج و تقویت مستندسازی و روایت زندگی شهیدان، به تثبیت فرهنگ ایثار و مقابله با فراموشی و تحریف کمک می‌کنند. رهبر انقلاب همچنین به‌ضرورت مقابله با جنگ روانی دشمن در میادین فرهنگی و سیاسی اشاره دارند، زیرا تهدیدات فکری و تحریف‌های فرهنگی می‌تواند انسجام

اجتماعی و هویت ملی را تضعیف کند و نسل جوان را از الگوگیری صحیح از شهدا محروم سازد. هم‌زمان متغیرهای بازدارنده نیز شناسایی شده‌اند که می‌توانند اثرگذاری گفتمان شهدا را محدود کنند. ضعف در روایت‌ها، تحریف یا بی‌توجهی به شهدا و دفاع مقدس و کاهش جایگاه قدردانی از شهدا، به‌عنوان موانعی جدی برای تثبیت هویت فرهنگی و تربیتی نسل جوان مطرح شده‌اند. این تهدیدها در صورتی که مدیریت نشوند، موجب کاهش تأثیرگذاری میراث دفاع مقدس و کاهش انسجام اجتماعی و فرهنگی می‌شوند.

پیامدهای این گفتمان روشن و راهبردی است. اثرگذاری میراث دفاع مقدس بر تربیت نسل جوان، تثبیت نقش شهدا به‌عنوان پاسداران اسلام و انقلاب و الگوهای هویت‌ساز معنوی جامعه، تقویت امنیت و اقتدار ملی و ارتقای سرمایه هویتی و فرهنگی، از مهم‌ترین پیامدها هستند. این اثرگذاری به‌گونه‌ای است که فرهنگ‌ایثار و شهادت استمرار می‌یابد و مسیر تربیت اخلاقی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تاب‌آوری فرهنگی نسل‌های آینده تضمین می‌شود. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بیانات رهبر انقلاب مبتنی بر یک مدل چندبعدی و همپوشان است که هم فرهنگ‌ایثار و شهادت را تثبیت می‌کند، هم هویت ملی و دینی را تقویت می‌کند و هم نسل جوان را به شکل عملی و اخلاقی برای ایفای نقش مؤثر در جامعه آماده می‌سازد. این مدل، زمینه طراحی سیاست‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات فرهنگی و تربیتی منسجم در سطح ملی و محلی را فراهم می‌آورد و نقش رهبر انقلاب را در هدایت مستمر جامعه به‌سوی حفظ ارزش‌های انقلاب و ارتقای انسجام اجتماعی برجسته می‌سازد. به‌این ترتیب، بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با دست‌اندرکاران کنگره بزرگداشت شهدا، فراتر از تجلیل نمادین، ابزاری راهبردی برای استمرار فرهنگ‌ایثار، هدایت تربیتی نسل‌های آینده و تثبیت ارزش‌های اخلاقی، هویتی و اجتماعی محسوب می‌شود و مسیر علمی، نظام‌مند و اثربخش برای ترویج و حفظ ارزش‌های شهدا را به‌روشنی ترسیم می‌کند.

منابع

- استراوس، انسلم و جولیت کریین (۱۳۹۵). مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. ترجمه ابراهیم افشار، تهران: نی.
- حمیدی، سعید (۱۴۰۲). بررسی راهبردهای اجتماعی و سیاسی فرهنگ ایثار و شهادت در توسعه تمدن نوین اسلامی (با استناد به فرمایشات مقام معظم رهبری). مطالعات فرهنگی اجتماعی حوزه، ۷ (۱)، ۲۲-۴۰. https://journals.dte.ir/article_74497.html
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۸۸/۳/۳). بیانات در دیدار جمعی از خانواده‌های شهدا. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=6986>
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۸۶/۲/۲۷). بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا و ایثارگران خراسان. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3384>
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۴۰۲/۹/۱۵). بیانات در دیدار ستاد مرکزی کنگره بزرگداشت ۱۰ هزار شهید استان آذربایجان شرقی. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=54607>
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۴۰۱/۸/۸). بیانات در دیدار متصدیان کنگره شهدای استان قم. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=51342>
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۹۲/۱۱/۲۷). بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجو» و «کنگره شهدای هنرمند». <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29033>
- دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای (۱۴۰۲/۱۱/۳). بیانات در دیدار اعضای کنگره ملی بزرگداشت ۲۴ هزار شهید تهران. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=55023>
- سلطانی، حسن (۱۴۰۲). نقش فرهنگ ایثار و شهادت در اجرای مهندسی فرهنگ اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی). جامعه و سیاست، ۱ (۲)، ۷۰-۸۱. <http://noo.rs/0j5gw>

- شجاعی، جبار و علی اصغریاریاب (۱۴۰۳). مؤلفه‌های فرهنگ ایثار و شهادت در گفتمان مقاومت با تأکید بر منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای. پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، ۶ (۶۱)، ۴۶-۵۸. <http://noo.rs/IxYOK>

- یداللهی، شهربانو (۱۴۰۲). رهیافتی بر راهبردها و اقدامات مدیریتی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و دستاوردهای آن. مطالعات دفاع مقدس، ۹ (۳)، ۱۰۵-۱۲۹.

<http://noo.rs/sHo6v>